

Mesleki Gelişime Yönelik Tutum Ölçeği (MGTÖ) Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması

Filiz ÇETİN

Öğr.Gör.Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Lecturer, Gazi University, Faculty of Education

Orcid ID: 0000-0002-6806-0160

ficetin@gazi.edu.tr

Öz

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının mesleki gelişime yönelik tutumlarını tespit etmeye yönelik bir ölçek geliştirmektir. Ölçeğin deneme formu Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 140'ı kadın ve 60'ı erkek olmak üzere farklı bölümlerdeki toplam 200 öğretmen adayına uygulanmıştır. Uygulama sonucu elde edilen veri seti üzerinden yapı geçerliği için Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucu, ölçeğin üç alt faktörlü bir yapıdan oluştuğu tespit edilmiştir. Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı 0.91 ve Bartlett testi sonucu (Chi-Square 3613,58; $p < .001$) anlamlı bulunmuştur. Üç faktörün toplam varyansı açıklama oranı %48,75'dir. Güvenirliliği ise iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach's alfa güvenirlilik katsayısı ile kestirilmiştir. Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ölçek geneli için .94 olarak hesaplanmıştır. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda modele ilişkin uyum değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu tespit edilmiştir. Bu veriler ışığında mesleki gelişime yönelik tutum ölçeğinin ölçüm güvenirliliğine sahip bir ölçme aracı olduğuna karar verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayı, Tutum, Mesleki Gelişim, Tutum Ölçeği, Ölçek Geliştirme

A Reliability and Validity Study of Attitude Scale for Professional Development (ASPD)

Abstract

The purpose of this study was to develop an attitude scale to determine the attitudes of prospective teachers towards professional development. The test form of the scale was administered to 320 teachers who were studying at different departments at Gazi University Faculty of Education. Of the participants 240 were female and 80 were male. Exploratory Factor Analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis (CFA) were applied for construct validity via the data set obtained from the implementation. As a result of the exploratory factor analysis, it was found that the scale consisted of three sub-scales. The Kaiser-Meyer Olkin (KMO) coefficient was found as 0.91 and the Bartlett test result (Chi-Square 3613,58; $p < .001$) was found significant. The total variance explanation ratio of the three factors was 48.75%. Reliability was estimated by Cronbach's alpha reliability coefficient, which is the internal consistency coefficient. Cronbach's alpha internal consistency coefficient was calculated as .94 for the overall scale. As a result of confirmatory factor analysis, it was determined that the compliance values of the model are within the acceptable limits. In the light of these findings, it is decided that the attitude scale for professional development is a measurement tool with measurement reliability.

Key Words: Prospective Teacher, Attitude, Professional Development, Attitude Scale, Scale Development

Giriş

Bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişme öğrenilen bilgilerin sürekli olarak güncellenmesini gerektirmekte, bireyde bulunması gereken temel yeterlilikler değişmekte, yeni bilgi ve becerilerle donanmış bireylerin yetiştirilmesi gereği eğitime dair konuların sürekli ön sıralarında yer almaktadır.

Bu durum eğitime, okula ve doğal olarak öğretmene dair nitelik tartışmalarını zorunlu hale getirmektedir. Çocuklarının daha iyi eğitim almasını isteyen veliler okullardan daha kaliteli eğitim talebinde bulunmaktadır. Bu talep onları, ister istemez nitelik bazında farklı düşünce ve arayışlar içerisine sokmaktadır. Hızlı gelişme sayesinde gelecekte bu talebin dozunun daha da artarak devam edeceği muhtemeldir. Okullardaki eğitimin kalitesine dair talep öğretmenlerin sürekli olarak profesyonel gelişim programları almaları gerektiği anlamına gelmektedir (Abdal Hakk, 1996). Çünkü çalışmalar öğrenci başarısındaki en önemli değişkenin sınıftaki öğretmenin kalitesi olduğunu, öğretmen uzmanlığının, öğrencilerin başarısında diğer faktörlerden daha fazla etkiye sahip olabileceğini ileri sürmektedir (Darling Hammond, 2000).

Gün geçtikçe daha karmaşık çabaları ve yeterlikleri de içinde barındırma eğilimi içerisinde olan öğretmenlik mesleğine, daha üst düzeyde nitelik kazandırmak amacıyla meslek standartlarında, farklılaşmalara gidilmiştir. Bu anlamda bir çok ülke uluslararası sınavları baz alarak, eğitim ve öğretmen yetiştirme sistemini sürekli güncelleme çabası içerisinde. Öğretmenlik mesleğinde, belirlenen standartları yakalayabilmek için sürekli bir mesleki gelişim eğilimi ve çabası içerisinde olunması gerekmektedir.

Genel olarak, öğretmenlerin gelişim çabalarının birkaç nedeni vardır (Craft, 1996; Middlewood, 1997):

- İş performansı becerilerini geliştirmek
- Deneyimi ve kariyer gelişimini sağlamak

- Mesleki bilgi ve meslek anlayışını geliştirmek
- Bireyin kişisel veya genel eğitimini artırmak
- Bireyin kendisini değerli hissettirmek
- İş tatmini sağlamak
- Öğretmenlerin değişime hazırlanmalarını sağlamak

Mesleki gelişime dair, benzer ve farklı şekillerde tanımlamalar yapılsa da ortak olan görüş, mesleki gelişimin, öğretmenlerin bildiklerini arttırarak uygulamaya dönüştürmelerini sağlayacak ve bu yolda onlara deneyim kazandıracak bir fırsat olduğu yönündedir (Hien, 2009).

Öğretmenlik mesleğine dair gelişim, değişim ile aynı anlamda kullanılmakta, öğretmenin mesleki anlamdaki gelişimi, yalnızca bilgi ve becerinin geliştirilmesi değil, bununla birlikte “hayat boyu öğrenme” kültürü oluşturması olarak da nitelendirilmektedir (Levin ve Rock, 2003).

Eğer öğretmenler, mesleklerini icra ederken kendilerini yenilemez ve hayat boyu öğrenmeyi benimseyip, yaşam tarzı haline getirmezler ise birçok konuda güçlüklerle karşılaşmaları muhtemeldir (Kısakürek, 2003). Araştırmalar, öğretmenlerin mesleki gelişimi önemsemelerinin uygulamalarına olumlu şekilde yansıdığını ortaya koymaktadır (Rhoton ve Stile, 2002). Bu nedenle, öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde bu yönde bir anlayışın geliştirilmesi oldukça önemlidir. Çünkü, meslek öncesi eğitimde temelleri atılan gelişim için sürekli eğitim düşüncesi, mesleğe başladığında gerçekçi olarak şekillenecek, öğretmenleri bu anlamda yaşam boyu öğrenmenin temel aktörleri haline getirecektir.

Öğretmen adaylarının mesleki gelişime dair gösterecekleri çaba onların bu yöndeki duyuşsal hazır bulunuşlukları ile yakından ilgilidir. Bu yöndeki tutumlarının belirlenmesi ilerideki davranışları yordamak, tutumları değiştirmek veya yeni tutumlar oluşturmak için öğrenen bireylerin mevcut

tercihlerini ortaya koymak gibi farklı faydalar sağlayacaktır (Nuhoğlu, 2008).

Bu anlamda bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının mesleki gelişime yönelik tutumlarını tespit etmeye yardımcı olacak yeterli psikometrik özelliklere sahip bir tutum ölçeğinin geliştirilmesidir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Mesleki gelişime yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesine yönelik bu çalışmada, genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırma yaklaşımı, geçmişte veya bulunduğumuz zaman diliminde var olanı olduğu gibi betimlemeye çalışır (Büyüköztürk vd., 2013).

Araştırma Grubu

Araştırma, Gazi Eğitim Fakültesi öğrencilerinden oluşan çalışma grubu ile yürütülmüştür. Çalışma grubunu, minimum 300 kişinin faktör analizi için “yeterli” olarak değerlendirdiği ölçüt skalası kapsamında, farklı öğretmenlik programlarında (Türkçe, Sınıf, Yabancı Diller) öğrenim gören 240 kadın ve 80 erkek olmak üzere toplamda 320 öğretmen adayından oluşturmaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2007). Ölçme aracına dair uygulama, ilgili kurumdan alınan izin doğrultusunda yapılmıştır.

Ölçme Aracının Geliştirilmesi

Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında ölçekte yer alacak maddeleri belirleyebilmek amacıyla öncelikle ilgili literatür taranmış, aynı zamanda 50 kişilik bir öğretmen adayı grubundan mesleki gelişime dair düşüncelerini ifade etmeleri istenmiştir. Toplanan veriler analiz edilerek 41 maddelik bir ölçek deneme formu oluşturulmuştur. Ölçekte yer alan maddeler aralarında dil uzmanının da yer aldığı beş kişilik uzman grubunun görüşlerine sunulmuştur. Uzmanların görüşleri doğrultusunda dil ve kapsam geçerliğini sağlama amacıyla gerekli değişiklikler yapılmıştır. Bunun yanı sıra deneme formuna dönüştürülen maddeler, asıl uygulama öncesinde

cevaplayıcılar tarafından anlaşılabilirliğini belirlemek amacıyla 30 kişiden oluşan ve sonraki uygulamada kapsam dışında tutulan bir öğrenci grubuna uygulanmış, elde edilen veriler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu süreç sonunda kesinleşen ölçek formu 41 maddelik şekliyle 320 kişiden oluşan öğrenci grubuna uygulanmıştır. Araştırmada verilere ilişkin analizler, SPSS 22.0 programı ve Lisrel 8.50 paket programları kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular Ve Yorumlar

Yapı Geçerliliği

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

Öncelikle ölçeğin faktör analizi analize uygunluğunu belirlemek için veriler üzerinden (KMO) katsayısı hesaplanmış ve Barlett Spehericity testi uygulanmıştır. Ölçekte yer alan 41 maddenin KMO değeri .91 olarak tespit edilmiştir. Bartlett testi sonucu (Chi- Square 3613,58; $p < .001$) anlamlıdır. Elde edilen değerlerin alanyazında Faktör analizi için belirlenen değer aralığında olduğu gözlenmektedir (Field, 2002; Costello ve Osborne, 2005; Pallant, 2005; Büyüköztürk, 2007). Ölçek boyutlarını belirlemek amacıyla varimax dik döndürme yöntemi uygulanmıştır. Alt boyutların belirlenmesinde yük 0.45 ve üzerinde olması kriteri dikkate alınmıştır. Analiz sonucunda öz değerleri 1'den büyük 3 faktörlü bir yapı gözlenmiştir. Üç faktörün toplam varyansı açıklama oranı % 48,75'dir. Bu değer, sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalar için yeterli görülmektedir (Tavşancıl, 2002; Bayram, 2009).

Analiz sonucunda, ölçek genelinde 11 maddenin birden çok faktörde yer aldığı, yer aldığı faktörlerde biri birine yakın yük değerine sahip oldukları gerekçesiyle ölçekten çıkarılarak, her madde çıkarıldığında analiz işlemi tekrarlanmıştır. Analiz işlemleri sonrasında üç alt boyutlu toplamda 31 maddelik bir dağılım elde edilmiştir. Ölçeğin ilk alt boyutunda 15 madde

(Mesleki Gelişimden Zevk Alış) , ikinci alt boyutunda 11 madde (Mesleki Gelişimi Önemseme), üçüncü alt boyutunda 5 madde (Mesleki Gelişime Yönelik Direnç) yer almaktadır. Ölçeğin açımlayıcı faktör analizi sonuçları sonuçlar tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1. Mesleki Gelişime Yönelik Tutum Ölçeği (MGTÖ) Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

FAKTÖRLER	Faktör Ortak Varyans	Varimax Faktör Ağırlığı	Öz değer	Açıklanan Varyans Oranı %
1.Faktör: Mesleki Gelişimden Zevk Alış			11,381	22,607
2.Mesleki gelişimimle ilgili plan yapmaktan zevk alırım.	,659	,768		
12.Mesleki gelişimim konusunda uğraşmaktan zevk alıyorum.	,680	,749		
6. Gelişim için sürekli fırsatlar ararım.	,639	,741		
10.Mesleki gelişim konusundaki arayışlar beni yormaz.	,582	,725		
15.Mesleki gelişim konusundaki program etkinliklerinde rol almak isterim.	,573	,723		
5.Mesleki gelişimimle ilgili etkinliklere katılmaktan zevk alırım.	,674	,697		

9. Mesleki gelişimime katkı sağlayacak yayınları takip ederim.	,504	,692
7.Mesleki gelişim konusunda her türlü fırsatları değerlendirmek için imkanlarımı sonuna kadar zorlarım.	,543	,666
13.Mesleki gelişim konusundaki etkinliklerin beni daha dinamik tutacağına inanıyorum.	,644	,664
1. Mesleğimde gelişme düşüncesi bile beni heyecanlandırıyor.	,510	,654
3.Mesleki gelişimimle ilgili yapacaklarımın beni diğer öğretmenlerden farklı kılacağına inanıyorum.	,450	,611
19. İmkansızlıklarda bile mesleki gelişim yollarını ararım.	,365	,527
26. Mesleki gelişimimle ilgili yapılacak etkinliklerden asla sıkılmam.	,470	,523
21.Gelişimime katkı sağlayacak tecrübelerden yararlanmak beni mutlu eder.	,439	,507
18.Mesleki gelişimimle ilgili bir çok şeyden feragat edebilirim.	,292	,475
2.Faktör: Mesleki Gelişimi		2,539 16,069

Önemseme

38. Gelişim insanı daha iyi rehber yapar.	,543	,707
39.Gelişim niteliğın anahtarıdır.	,528	,706
35.Gelişim meslekte güçlü bir motivasyon kaynağıdır.	,567	,695
22.Mesleki gelişim adına yapılacak her etkinlik iyi bir fırsattır.	,627	,673
31.Mesleki gelişim konusundaki farklı yaklaşımlar her zaman dikkatimi çeker.	,542	,656
30.Başarılı öğretmen olmanın yolu mesleki gelişimden geçer.	,441	,624
34.Arkadaşlarımla mesleki gelişim konusunda sohbet etmekten hoşlanırım.	,541	,598
25.Öğretmenlik mesleğinde gelişme olmazsa olmaz bir durumdur.	,303	,492
41. Mesleki gelişime dair konuları sıkıcı buluyorum.	405	,480
36. Zorunlu olmadığım sürece mesleki gelişim konusunda hiçbir faaliyete katılmam.	470	,473
28.Gelişime yönelik fikirleri desteklerim.	409	,464
3.Faktör: Mesleki Gelişime		2,168 10,078

Yönelik Direnç

17. Mesleki gelişim konusunda yapılanları gereksiz buluyorum.	,562	,737
14. Bir iş yapılabiliriyorsa bu yönde bir gelişime ihtiyaç yoktur.	565	,709
27. Mesleki gelişim üzerinde yoğunlaşılacak kadar önemli bir konu değildir.	,554	,700
23. Ne kadar uğraşırsam uğraşayım mesleğimde daha fazla gelişebileceğimi düşünmüyorum.	,335	,553
11. Mesleki gelişim konusuna ilgi duymuyorum.	,333	,549

Açıklanan
Toplam Varyans:
%48,754

Doğrulatory Faktör Analizi

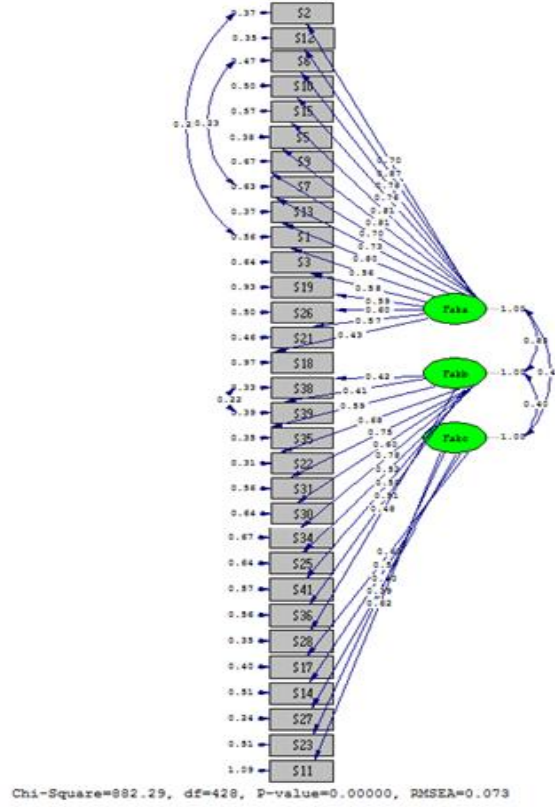
Mesleki gelişime yönelik tutum ölçeği ile ilgili olarak açımlayıcı faktör analizi sonucunda oluşan ölçek formunun doğrulanma derecesini belirlemek için ölçeğe doğrulatory faktör analizi uygulanmıştır.

Analiz sonuçları referans gösterilen model uygunluk değerleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları, değerlerin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir (RMSEA, .052; $\chi^2/df=2.06$; NFI=.93; NNFI=.96; CFI=.96; GFI=.78; AGFI=.74). (Bentler ve Bonett, 1980; Byrne ve Campbell, 1999; Schermelleh-Engel ve Moosbrugger, 2003; Marsh, Hau,

Artelt, Baumert ve Peschar, 2006; Meyers, Gamst ve Guarino, 2006; Meydan ve Şeşen, 2011).

Başka bir deyişle sonuçlar, mesleki gelişime yönelik tutum ölçeğinin faktör yapısını doğrulamaktadır. Ölçekle ilgili doğrulayıcı faktör analizini gösteren model şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1. Mesleki Gelişime Yönelik Tutum Ölçeği DFA Diagramı

Güvenirlik Çalışmasına İlişkin Bulgular

Ölçeğin güvenirlik analizine ilişkin bulgular tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2. Güvenirlik Analizi Değerleri

Faktör 1- Madde no	Toplam Madde Korelasyonu	Alt-Üst %27 t	Cronbach Alfa İç tutarlık Katsayısı
			
"İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi" "Journal of the Human and Social Sciences Researches" [itobiad]			ISSN: 2147-1185

I.Faktör		,93
Madde2	,740	18,442***
Madde12	,774	26,255***
Madde6	,785	25,361***
Madde10	,721	20,169***
Madde15	,684	18,277***
Madde5	,762	25,860***
Madde9	,632	14,932***
Madde7	,705	19,988***
Madde13	,751	24,492***
Madde1	,603	13,647***
Madde3	,607	12,682***
Madde19	,509	16,489***
Madde26	,617	18,556***
Madde21	,581	12,985***
Madde18	,419	12,073***
II.Faktör		,88
Madde38	,644	9,065***
Madde39	,638	10,424***
Madde35	,688	11,916***
Madde22	,732	14,692***
Madde31	,672	13,574***
Madde30	,573	11,354***
Madde34	,613	15,928***
Madde25	,469	9,146***
Madde41	,481	11,610***
Madde36	,550	12,007***
Madde28	,603	10,707***
III.Faktör		,73
Madde17	,585	5,284***
Madde14	,588	6,459***
Madde27	,555	5,580***
Madde23	,399	4,706***
Madde11	,419	6,969***
Ölçek Toplam		,94

***P<.001

Tablo 2 incelendiğinde, ölçeğe dair güvenirlilik katsayısı 0.94'dür. Sırasıyla her bir alt boyuta ait güvenirlilik katsayıları .93, .88 ve .73'dür. Ölçeğin Güvenirlilik katsayısının; $.80 \leq \alpha < 1.00$ arasında değer alması üst düzeyde ölçüm güvenilirliğine sahip olduğunun bir göstergesidir (Özdamar, 1999; Sipahi, Yurtkoru, ve Çinko, 2010; Stangor, 2010). Ölçekteki maddelerin ayırt ediciliğini tespit etmek için toplam madde korelasyon değerleri ve ölçekteki her bir maddeye ilişkin üst-alt %27'lik gruplar arasında t-testi değerleri hesaplanmıştır. Ölçeğe ilişkin toplam madde korelasyon değerlerinin 0.40-0.79 arasında değiştiği, t-testi sonucunda gruplar arasındaki farklılığın $\alpha=.000$ düzeyinde anlamlı olduğu gözlenmiştir. Bu sonuçlar ölçek maddelerinin ayırt ediciliğinin istenilen düzeyde olduğuna dair bir kanıt oluşturmaktadır (Erkuş, 2012).

Ölçeğe ait Spearman-Brown iç tutarlılık katsayısı da 0.82 olarak hesaplanmıştır.

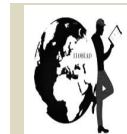
Tablo 3. Mesleki Gelişime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Faktörler ve Ölçek Bütünü Arasındaki Korelasyon Değerleri

	Ölçek Toplam	I.Faktör	II.Faktör
I.Faktör	,937**	-----	
II.Faktör	,877**	,718**	-----
III.Faktör	,547**	,345**	,358**

**P<.01

Tablo 3 incelendiğinde ölçeğin bütünü ve alt boyutları puanlarına ilişkin korelasyon değerleri 0,35 ile 0,94 arasında dağılım göstermektedir. İlgili bulgular, hem ölçeğin bütünü ve alt faktörleri arasında, hem de faktörlerin kendi aralarında $\alpha=0.01$ anlamlılık düzeyinde pozitif yönde ilişki içerisinde olduklarını göstermektedir.

Ölçeğe dair elde edilen tüm bulgular dikkate alındığında; mesleki gelişime yönelik tutum ölçeği, 7'si olumsuz, 24'ü olumlu olmak üzere toplamda 31 maddeden oluşmaktadır. Beşli likert tarzında bir derecelendirmeye sahip

olan ölçekte yer alan olumsuz maddeler, olumlu maddelerin tersi yönünde puanlanmaktadır. Ölçekten elde edilebilecek maksimum puan 155 minimum puan ise 31'dir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, öğretmen adaylarının mesleki gelişime yönelik tutumları belirlemek amacıyla 31 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir.

Uygulama öncesinde 41 maddenin yer aldığı deneme formu Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesindeki farklı öğretmenlik programlarında öğrenim gören 320 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulamadan elde edilen verilere üzerinde açımlayıcı faktör analizi uygulanmış, faktör ağırlıkları 0.45'in ve toplam madde korelasyon değeri .30'un altında olan ve negatif değer alan maddeler ölçek dışında tutulmuştur. Ölçeğin güvenirlik katsayısı 0.94'dür. Her bir alt faktör için hesaplanan güvenirlik katsayıları sırasıyla .93, .88 ve .73'dür. Son aşamada 31 maddelik bu ölçek yapısına doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları modele ait uyum değerlerinin kabul edilebilir ölçütler içerisinde olduğunu göstermektedir (RMSEA, .052; $\chi^2/df=2.06$; NFI=.93; NNFI=.96; CFI=.96; GFI=.78; AGFI=.74).

Ölçek verileri üzerinde yapılan açımlayıcı (AFA) ve doğrulayıcı (DFA) faktör analizi sonuçları, ölçeğin uygun psikometrik özelliklerde bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Konu ile ilgili yurt içinde (Seferoğlu, 2001; Kızılkaya, 2012; İlğan, 2013; Uslu, 2013; Çakır,2013; Durmuş,2013; Gökmeneoğlu ve diğerleri, 2015; Koç ve diğerleri, 2015; Uştü ve diğerleri, 2016; Elçiçek, 2016) ve yurt dışında (Parsad, 2001; Choy,2006, Beatrice,2010; Kagoda,2014) yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde mesleki gelişim farklı şekillerde ele alınmıştır. Ancak konuya ilişkin öğretmen adaylarına yönelik bir tutum ölçeği geliştirme çalışmasına rastlanmamıştır.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğe dair geçerlik ve güvenilirliğe ilişkin elde edilen değerler, mesleki gelişime yönelik tutum ölçeğinin, ilgili tutumları tespit etmek amacıyla kullanılabileceği yönünde güçlü deliller sunmaktadır. Araştırmanın, ölçek geliştirme açısından kısır bir yapılanmanın yaşandığı konu kapsamında literatüre katkı getireceği umulmaktadır.

Kaynakça

- Abdal Haqq, I. (1996) Making Time for Teacher Professional Development. *ERIC Digest*. www.eric.ed.gov
- Bayram, N. (2009). *Sosyal bilimlerde SPSS ile veri analizi*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Beatrice, A.(2010). Teacher professional development in Teaching and Teacher Education over ten years. *Teaching and Teacher Education* 27,10-20.
- Bentler, P. M. ve Bonett, D. G. (1980). Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. *Psychological Bulletin*, 88, 588-606.
- Byrne, B. ve Campbell, T. L. (1999). Cross-cultural comparisons and the presumption of equivalent measurement and theoretical structure: A Look Beneath the Surface. *Journal of Cross- Cultural Psychology*, 30(5), 555-574.
- Büyüköztürk Ş., Kiliç Çakmake., Akgünö.E., Karadenizş. ve Demirel F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Geliştirilmiş onbeşinci baskı),Ankara: Pegem-A Yayıncılık. :177-178.
- Choy, S. P., Chen, X., ve Bugarin, R. (2006) *Teacher Professional Development in 1999–2000: What Teachers, Principals, and District Staff Report* (NCES2006-305). U.S. Department of Education. Washington, DC: National Center for Education Statistics.

- Costello, A. B. ve Osborne, J. W. (2005). Best practices in exploratory factor analysis: Four recommendations for getting the most from your analysis. *Practical Assessment Research & Evaluation*, 10(7), 1-9.
- Craft, A. 1996. Continuing Professional Development. A Practical Guide for Teachers and Schools. Routledge: London.
- Çakır,İ.(2013). Mesleki Gelişim Etkinliklerinin İngilizce Öğretmenlerine Olan Katkısı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel Sayı, 122-130
- Darling Hammond, L. (2000). How Teacher Education Matters in *Journal of Teacher Education* <http://jte.sagepub.com/content/51/3/166> DOI: 0.1177/00224871000510030022000 51: 166.
- Durmuş, E.(2013). *Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Manisa.
- Elçiçek,Z. (2016). *Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine İlişkin Bir Model Geliştirme Çalışması*.(Yayımlanmamış Doktora Tezi).Gazi Antep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erkuş, A. (2012). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Gökmeneoğlu, T.,Beyazova,G. ve Kılıçoğlu,A. (2015). Mesleki Gelişim: Öğrenen olarak Öğretmen Eğitimcileri. *İlköğretim Online*, 14(2), 574-592.
- Hien, T. (2009). *Towards An Effective Teachers Professional Development In DFLSP- CFL VNU*. <http://cnx.org/content/m28730/1.1/> adresinden 11.11.2017 tarihinde alınmıştır.
- İlğan,A.(2013). Öğretmenler İçin Etkili Mesleki Gelişim Faaliyetleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Özel Sayı, 41-56.

- Kagoda, A.M. and Ezati, B.A. (2014). Secondary School Teachers' Perception of "Teacher Professional Development": A Case Study of Teachers from Five Districts of Uganda. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimciler Dergisi*. 3(2), 185-206.
- Kısakürek, M. A. (2003) 'Eleştirel Çağrışımlar ve Öğrenme', Öğrenmeyi Öğrenme Etkinlikleri, 17-18 Kasım 2003, Türkiye Zekâ Vakfı ve Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi, Ankara.
- Kızılkaya, H.A. (2012). *Öğretmenlerin Mesleki Gelişimlerinin Mesleki Gelişime Yönelik Tutumları Ve İş Doyumları Bakımından İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Levin, B. B., & Rock, T. C. (2003). The effects of collaborative action research on preservice and experienced teacher partners in professional development schools. *Journal of Teacher Education*, 54(2), 135-149.
- Marsh, H. W., Hau, K. T., Artelt, C., Baumert, J. ve Peschar, J. L. (2006). OECD's brief self-report measure of educational psychology's most useful affective constructs: Cross-cultural, psychometric comparisons across 25 countries. *International Journal of Testing*, 6(4), 311-360.
- Meydan, H. C. ve Şeşen, H. (2011). *Yapısal Eşitlik Modellemesi AMOS Uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Meyers, L. S., Gamst, G. ve Guarino, A. (2006). *Applied multivariate research: Design and interpretation*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Middlewood, D. 1997. *Managing Staff Development*. In T. Bush and D. Middlewood (eds.) *Managing People in Education*. Paul Chapman Publishing Ltd, 186-202.

- Koç,M.,Demirbilek,M.,Yılmaz İnce,E.(2015). Akademisyenlerin Mesleki Gelişimine Yönelik Bir İhtiyaç Analizi.*Eğitim ve Bilim*, 40(177), 297-311.
- Nuhoğlu, H. (2008). The development of an attitude scale for science and technology course. *Elementary Education Online*, 7(3), 627-639,2008.
- Özdamar, Kazım.(1999). *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Pallant, J. (2005). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS for Windows*. Australia: Australian Copyright.
- Parsad, B., Lewis, L., Farris, E., & Bernard, G. (2001) *Teacher Preparation and Professional Development: 2000*.
- Rhoton, J., & Stiles, K. E. (2002) Exploring the professional development design process: Bringing an abstract framework into practice. *Science Educator*. 11(1), 1-8
- Schermelleh-Engel, K. ve Moosbrugger, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Sipahi, B., Yurtkoru, S. ve Çinko, M. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Seferoğlu, S.S.(2001). Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Uygulamaları İle İlgili Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 20: 117 -125.
- Stangor, C. (2010). *Research methods for the behavioral sciences*. USA: Wadsworth.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. Boston: Allyn and Bacon.

Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Uslu, Ö.(2013). Öğretmenlere Yönelik Mesleki Gelişim Programlarının Değerlendirilmesinde Yeni Bir Model Önerisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Özel Sayı (1), 359-374.

Uştu, H., Taş,A.M.,ve Sever, B.(2016). Öğretmenlerin Mesleki Gelişime Yönelik Algılarına İlişkin Nitel Bir Araştırma. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi*, (1) 15–23.

